

Роздольська Зоряна Володимирівна,
студентка 24 групи ІІІІ педагогіки;
Сорочинська Оксана Андріївна,
викладач кафедри зоології

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

**ПРОБЛЕМИ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ Й ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
У ФОРМУВАННІ ПОНЯТТЯ "РОСЛИНИ"**

Особливої актуальності в даний час набула проблема наступності між ланками освіти, а саме між дошкільним навчальним закладом і школою.

Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти

Під наступністю розуміється послідовний перехід від однієї ланки освіти до іншої, що виражається у збереженні та поступовій зміні змісту, форм, методів, технологій навчання і виховання. Увага сучасних науковців та педагогів зосереджена на неузгодженості у змісті, методах керівництва і формах організації педагогічного процесу дошкільних закладів (ДНЗ) і шкіл. У результаті створюється проблема, коли дитина приходить у перший клас, і у неї не реалізується набутий у дитячому садку досвід, це призводить до зниження пізнавального інтересу першокласників та ускладнює їх пристосування до умов школи [4, с. 10-15]. Багато проблем існує і в досягненні наступності між методами навчання. У початковій школі перевагу надають проблемним методам навчання, в дошкільному закладі – наочним та ігровим.

Дана проблема була предметом дослідження відомого українського педагога В.О. Сухомлинського. Він вважав, що перш ніж дати знання дитині, потрібно навчити її думати, сприймати, спостерігати. Для цього треба добре знати індивідуальні особливості здоров'я кожного учня [5, с. 19].

Актуальність дослідження. Проблема наступності між дошкільною та початковою освітою досліджувалася неодноразово, і багато науковців висвітлювали її у своїй роботі зокрема З. Борисова, Г. Люблінська, О. Проскура, В. Сухомлинський та ін. Питанням наступності при вивченні природознавства у дошкільному закладі і початковій школі займалися такі вчені, як Л. Іщенко, Г. Ковальчук, Н. Лисенко, Д. Струннікова та ін.

Метою нашої статті є з'ясування чинників, які впливають на появу проблеми наступності та шляхів її подолання між дошкільною і початковою освітою у формуванні поняття "Рослини".

На даний час найкращим варіантом забезпечення наступності у вихованні й навчанні є спрямування навчально-виховного процесу ДНЗ і початкової школи на всебічний розвиток особистості дитини. Саме через це є потреба об'єднувати програми, методи і форми навчання цих двох ступенів освіти. Компоненти навчальної діяльності, які закладаються в дитини під час навчання у ДНЗ, забезпечують її подальше успішне навчання в школі. У свою чергу, навчання у школі має сприяти взаємозв'язку, розширенню, поглибленню й удосконаленню отриманих у дитячому садку знань, умінь і навичок.

Важливим етапом у житті дитини є перехід із умов дитячого садочка в школу. У цей період дитина відкриває в собі індивідуальні можливості та зустрічається з новими проблемами. Реакція кожної дитини на дану проблему є різною. В одних дітей реакція є досить позитивною, а інші можуть переживати різноманітні стресові стани. Причиною цього може бути сум за звичним життям у садочку. На даному етапі важливим є робота сім'ї. Батьки повинні дитині пояснити, що школа і дитячий садочок – це одне ціле, а все те, що очікує її в школі, є продовженням того, чим вона займалася раніше. Зміст програм "Українське дошкілля" і "Природознавство" визначено на основі компетентнісного підходу відповідно до вікових можливостей дітей. Даний підхід орієнтує на цілісний розвиток дитини, підкреслює важливість набуття в дошкільному віці спеціальних знань та умінь для їх подальшого розвитку в школі.

На даному етапі ми розглянемо наступність вивчення природничого поняття «Рослини». Зміст підрозділу "Ознайомлення з природою" базової програми "Українське дошкілля" спрямований на збагачення уявлень про світ природи, формування екологічної культури дошкільника [1, с. 29-30]. Дошкільнят вчать, як правильно спостерігати за рослинами і групувати їх за зовнішніми ознаками. До п'ятого року життя у дитини формується вища форма наочно-образного мислення, це

Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти

дозволяє їм закріплювати засвоєні знання. Діти вивчають особливості будови рослин і встановлюють їх залежність від умов життя. До кінця дошкільного віку в більшості дітей розвивається початкова форма логічного мислення, здатність до аналізу і синтезу, формується вміння виділяти індивідуальні та загальні ознаки рослин, робити висновки. До моменту приходу до школи у дітей розвивається спостережливість, допитливість, бережне ставлення до природи, здатність знаходити в ній красиве. У молодшого школяра формуються певні знання про рослини, зокрема такі: потреба спілкування з природою; ціннісне ставлення до рослин, розуміння взаємозв'язків людини і рослинного світу тощо. На уроках природознавства школярі оволодівають методиками пізнання природи, а саме проведення спостереження, постановки досліду. Окрім цього, вивчаючи дане поняття, діти поглиблюють і розширюють свої уявлення про будову рослин; дізнаються більше про різноманітність рослинного світу. Учні усвідомлюють значення рослин у природі та житті людини, аналізують причини зникнення рослин і шляхи їх збереження; встановлюють взаємозв'язки між рослинами і тваринами, неживою природою та ін.

Під час формування поняття "Рослини" в початковій школі домінуючими є такі методи: спостереження, демонстрування, показ (репродукцій, пейзажу, натюрморту), практична робота [2, с. 55].

Не менш важливим елементом вирішення проблеми наступності дошкільної й початкової ланок освіти є образ вихователя і вчителя. Вихователь у дитячому садочку може обійняти дитину, і дитина швидше звикає до умов ДНЗ. Коли дошкільник приходить у школу, його зустрічає вчитель, який повинен дотримуватися дистанції з дітьми. Важливим моментом у подоланні даної проблеми під час формування поняття «Рослини» є створення сприятливих умов, які забезпечують позитивне ставлення першокласників до шкільного навчання, поліпшують стан підготовки до навчання в школі 6-річних дітей; поглиблюють інтерес до життя в школі.

Враховуючи психологічні особливості старших дошкільників, ми вважаємо, що підготовка дітей до навчання у школі буде ефективнішою у процесі організації ігрової діяльності дітей. Існує велике розмаїття ігор: це творчі ігри, ігри з правилами, ігрові навчальні ситуації тощо. У процесі реалізації наступності також можна широко використовувати дидактичні ігри. Під час гри у дітей формуються вміння та навички порівнювати рослини, встановлювати схожість, відмінність між рослинами, класифікувати їх відповідно до місця проживання, узагальнювати, встановлювати послідовність, робити висновки тощо. Окрім цього, такі ігри сприяють розвитку сенсорних еталонів, дрібної моторики.

Використовуючи рослини, діти знайомляться із властивостями та їхніми ознаками: кольором, величиною, формою тощо. Саме тому для формування поняття «Рослини» доцільним є використання таких ігор: "Склади квітку", "Предметні асоціації", "Кому потрібні дерева в лісі", "Одним словом", "З якої гілки ці дітки" тощо [3, с. 80].

Вихователь і вчитель початкових класів працюють разом на трьох рівнях: теоретичному, практичному та технологічному. Під час проведення різних заходів вихователь та вчитель створюють умови для залучення батьків із обговоренням різноманітних проблем, які виникають у разі підготовки дитини до школи. Це сприяє переосмисленню особистих поглядів батьків на проблеми розвитку, виховання, навчання дитини та формує педагогічну рефлексію у батьків, при цьому вони мають можливість порівняти власну позицію з думками інших.

Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти

Висновок. Отже, вирішення проблеми наступності можливе лише за умови спільної роботи школи і дитячого садочка. Тільки такий підхід може надати педагогічному процесу цілісний, послідовний і перспективний характер, тільки тоді дві початкові ланки освіти будуть діяти не ізольовано один від одного, а в тісному взаємозв'язку.

Список використаної літератури

1. Білан О.І. Українське дошкілля. Програма для дошкільних закладів / Білан О. І. – К., 2011. – № 1 – С. 27-196.
2. Варакута О. Пізнавальні завдання для формування природничих понять / Варакута О. // Поч. школа. – 1999. – № 8. – С. 53-56.
3. Веретенникова С.А. Ознайомлення дошкільнят з природою / Веретенникова С. А. – М., 1980. – 240 с.
4. Калмикова Л. Сучасні проблеми наступності й перспективності та шляхи їх вирішення / Калмикова Л. // Наступність і перспективність у навчанні й вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: матеріали конференції. – Переяслав-Хмельницький, 2000. – С. 10-15.
5. Сухомлинський В.О. Серце відаю дітям / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори: у 5 т. – К.: Рад. шк., 1977. – Т.3. – С. 5-279.